

"Amma vücudundan evvel her şey mukadder ve yazılı olduğuna delil, bütün mebadi ve çekirdekler ve mekadir ve suretler, birer şahittir..." Devamıyla açar mısınız?

"Amma vücudundan evvel her şey mukadder ve yazılı olduğuna delil, bütün mebadi ve çekirdekler ve mekadir ve suretler, birer şahiddir. Zira her bir tohum ve çekirdekler, '**Kâf-Nun**' tezgâhından çıkan birer latif sandukçadır ki, kaderle tersim edilen bir fihristecik, ona tevdi edilmiştir ki; kudret, o kaderin hendesesine göre zerrati istihdam edip, o tohumcuklar üstünde koca mu'cizat-ı kudreti bina ediyor. Demek bütün ağacın başına gelecek bütün vakıatı ile çekirdeğinde yazılı hükmündedir. Zira tohumlar maddeten basittir, birbirinin aynıdır, maddeten bir şey yoktur."

"Hem her şeyin miktar-ı muntazaması, kaderi vâzihan gösterir. Evet hangi zihayata bakılsa görünüyor ki, gayet hikmetli ve sanatlı bir kalıbdan çıkmış gibi, bir mikdar, bir şekil var ki; o mikdarı, o sureti, o şekli almak ya harika ve nihayet derecede eğri büğrü maddi bir kalıp bulunmalı veyahut kaderden gelen mevzun, ilmî bir kalıb-ı manevi ile kudret-i ezeliye o sureti, o şekli biçip giydiriyor."

"Mesela, sen şu ağaca, şu hayvana dikkat ile bak ki; camid, sağır, kör, şuursuz, birbirinin misli olan zerreler, onun neşvünemasında hareket eder. Bazı eğri büğrü hudutlarda meyve ve faidelerin yerini tanır görür, bilir gibi durur, tevakkuf eder. Sonra başka bir yerde, büyük bir gayeyi takip eder gibi yolunu değiştirir. Demek kaderden gelen mikdar-ı manevinin ve o mikdarın emr-i manevisiyle zerreler hareket ederler."

"Madem maddi ve görünecek eşyada bu derece kaderin tecelliyatı var. Elbette eşyanın mürur-u zamanla giydikleri suretler ve ettikleri hareket ile hasıl olan vaziyetler dahi, bir intizam-ı kadere tabidir."⁽¹⁾

Üstadımız **her şeyin vücudundan evvel yazılı olduğuna** dair gösterdiği misaller, her şeyin mebdei, çekirdekleri ve menbalarındaki mekadir, yani miktarlar ve suretlerin bir şahit olduğunu ifade ediyor. Çünkü nebatattan evvel **tohum**, hayvanattan evvel **yumurtalar ve nutfeler**, ağaçlardan evvel **çekirdekler**, bilimsel araştırmaların neticesinde insandaki **kromozomlar** ve genetik ilmi

gösteriyor ki, her yaratılan şeyin evveliyatında mutlaka bir plan ve bir program veya kader kalemioyle yazılı bir hakikat mevcuttur.

Bütün tohumların, çekirdeklerin, yumurtaların ve nutfelerin de bir iptidası vardır ki o da ilim, irade ve kudretin beraber tecelli etmesinden kaynaklanan "Kâf-Nun" tezgâhından çıkan "kûn" emr-i ezelisidir.

Bu "kûn" emr-i ezeli mahiyeti itibariyle her an faaliyettedir; bütün zamanları, mekânları ihata etmektedir. "Kûn" emri verildiğinde, tohumlar, çekirdekler, yumurtalar ve nutfeler açılmaya başlar. Kader her mahluka hangi gaye yüklemiş ise, ona göre bir plan ve bir program tevdi etmiştir. O plan da onun çekirdeklerine veya tohumlarına yumurta veya nutfelerine konulmuştur. Çekirdekler ve nutfeler, o plana göre ve "kûn" emriyle açılır, neşvü nema bulur, tekasür eder.

Mesela, bir kök hangi kaideye tabi ise, bütün kökler aynı kaideye tabidir. Bir yumurta hangi plan üzere takdir edilmişse, bütün yumurtalar da aynı kaideye tabidir. Burada farklılık; o tohumların, çekirdeklerin, nutfelerin ve yumurtaların plan ve programlarındadır. Bu plan ve programlar maddi unsurlardan teşekkül etse; bir çekirdekten kıyamete kadar meydana gelecek ağaçların bütün hususiyetleri ve güzellikleri mahiyet itibariyle o çekirdeğe sığmaz. O çekirdek o yükü taşıyamaz ve kaldıramaz. O halde maddi unsurları mahdut ve kayıtlı olan bu mebadilerin, yani mahlukatın başlangıçlarının farklılıkları, onlara yerleştirilen, yer darlığı yapmayan, saha işgal etmeyen manevi keyfiyetlerdir. Bu da kaderin ilmî programı, manevi planıdır.

Bütün ağaçlar, insanlar, hayvanlar ve kuşlar, manevi plan ve kalıp hükmünde olan bu ilmî kadere işaret etmekte, hassas nizamı, ince intizamı ve eşsiz kemali göstermektedir.

İşte mahiyetini bilemediğimiz, keyfiyetini müşahede edemediğimiz bu manevi kader ve plan üzerine zerrelere harekete geçerler. Atomlar birbirleri ile münasebete girerler. Elementler canlıların ve bütün mevcudatın temellerini oluştururlar ve onlardan da mürekkep mahlukat, masnuat ve mükevvenat bir plan ve program dâhilinde meydana gelir.

Bir mimarın ortaya koyduğu camiler veya sanat harikaları ve onların imaratına sebebiyet veren maddi plan, proje ve programlar gözle görülebilir. Bunlar bir müddet sonra bir koca sahayı da işgal edebilir. Bütün bunların mimarın beynindeki merkezi ise, belki de bir mercimek kadar bir et parçasıdır. O da bir yer teşkil eder. Neticede onun da maddesi vardır. Fakat vücuda gelen varlıkların esas temeli ve menbaı diyebileceğimiz mimarın hafızasının içerisindeki ilmi mahiyetler ve keyfiyetler manevidir. Bunları maddi unsurlar gibi göstermek ve bir yere toplamak mümkün değildir.

İşte bu misal gibi bütün mahlukat bir kaynaktan maddeten çıksa da onların merkezleri manevi bir ilm-i kadedir. Onlar da "kûn" emri ezelisinden zuhur ederler.

1) bk. [Sözler, Yirmi Altıncı Söz, Üçüncü Mebhas.](#)